

Stadspeiling milieu en duurzaamheid 2021

Foto: Gemeente Amersfoort - Simon Lamme

Stad met een hart

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
1. Aanleiding en opzet	4
1.1 Aanleiding	4
1.2 Opzet	4
2. Resultaten	5
2.1 Duurzaamheid	5
2.2 Klimaatadaptatie	9
2.3 Het Groene Huis	9
Noten	11
Bijlage: Vragenlijst met scores	12

Samenvatting

Team Milieu en programma Duurzame Stad willen een goed beeld krijgen van de mening van inwoners over verschillende milieuthema's. Ook willen ze de bekendheid met en het bezoek aan Het Groene Huis monitoren. Daarom voerde Onderzoek & Statistiek (O&S) in najaar 2021 (net als in 2016) een Stadspeiling Milieu uit.

Amersfoorters denken wisselend over de plannen voor een aardgasvrij Amersfoort in 2050. Eén op de drie inwoners (34%) is (overwegend) positief over de plannen tegenover 15% die (overwegend) negatief is. Daarnaast zegt 23% deels positief en deels negatief te zijn, en weet 25% hier (nog) te weinig van.

Jongere inwoners en hoogopgeleiden zijn vaker positief over de plannen. Verder verschilt de mening per wijk. Zo zijn in Schothorst-Zuid en Nieuwland minder inwoners positief over deze plannen. Dit zijn de wijken waarmee al stappen zijn (of binnenkort worden) gezet naar een aardgasvrije wijk.

Aan inwoners is gevraagd welke maatregelen ze treffen om hun woning aardgasvrij en/of duurzamer te maken. De meest genomen verduurzamingsmaatregel is isolatie, gevolgd door een elektrische kookplaat of zonnepanelen. Verhuurders nemen sommige maatregelen minder vaak dan eigen woningbezitters. Zo hebben inwoners met een huurwoning minder vaak isolatie of een elektrische kookplaat dan inwoners die een eigen woning bezitten.

Vergeleken met 2016 weten meer inwoners dat gemeente en waterschap maatregelen nemen om de stad beter bestand te maken tegen klimaatverandering (van 35% in 2016 naar 45% in 2021). Ook weten meer inwoners dat zij zelf klimaatadaptieve maatregelen kunnen nemen (van 68% in 2016 naar 84% in 2021).

In april 2016 is op landgoed Schothorst Het Groene Huis geopend. Ruim vier jaar later is de bekendheid niet toegenomen. In 2021 heeft 50% van Het Groene Huis gehoord. Van de inwoners die Het Groene Huis kennen, heeft 28% dit één of twee keer bezocht in de afgelopen vier jaar; 9% deed dit drie keer of vaker.

1. Aanleiding en opzet

1.1 Aanleiding

Team Milieu (afdeling Woon- en werkklimaat) en programma Duurzame Stad willen graag een aantal onderwerpen onderzoeken en monitoren in de tijd. Het gaat hierbij, onder andere, om (het herhalen van) vragen over ambities die opgenomen zijn in een eerdere nota (de Milieubalans), zoals het werken aan een energieneutrale stad en maatregelen om de stad beter bestand te maken tegen klimaatverandering. Ook wil men de bekendheid met en het bezoek aan Het Groene Huis monitoren.

Om die reden is Onderzoek & Statistiek (O&S) gevraagd om een Stadspeiling Milieu uit te voeren. Het gaat grotendeels om een herhaling van de Stadspeiling Milieu uit 2016.

1.2 Opzet

Het doel van het onderzoek is om een goed beeld te krijgen van de mening van inwoners over verschillende milieuthema's.

Voor dit onderzoek namen we vragen over milieu op in de meest recente Stadspeiling 'Leefbaarheid en Veiligheid' uitgevoerd door Onderzoek & Statistiek (O&S). Voor deze peiling trokken we een steekproef uit de Basisregistratie Personen (BRP). De Stadspeiling werd in het najaar van 2021 gehouden onder circa 12.000 Amersfoorters van 18 jaar en ouder (excl. bevolking in tehuizen en instellingen). In totaal vulden 4675 Amersfoorters de vragenlijst digitaal of op papier in. Dit betekent een respons van 39%.

Betrouwbaarheid en significantie

Omdat het onderzoek is gebaseerd op een steekproef, zijn kleine gemeten verschillen niet altijd statistisch significant. 'Significant' betekent dat de kans dat een verschil tussen twee percentages of gemiddelden op toeval berust kleiner is dan 5%. In dit rapport zijn onder andere de significante verschillen beschreven ten opzichte van 2016.

2. Resultaten

2.1 Duurzaamheid

Wisselende meningen over plannen aardgasvrij Amersfoort in 2050

Nederland gaat van het aardgas af om in 2050 geen CO₂ meer uit te stoten. Het moet helpen om verdere opwarming van de aarde te beperken. Daarom vroegen we inwoners hoe ze aankijken tegen de plannen voor een aardgasvrij Amersfoort in 2050. Eén op de drie inwoners (34%) is (overwegend) positief over de plannen tegenover 15% die (overwegend) negatief is. Daarnaast zegt 23% deels positief en deels negatief te zijn. Ook zegt een kwart (25%) (nog) te weinig te weten van de plannen voor een aardgasvrij Amersfoort in 2050. 4% maakt het niets uit.

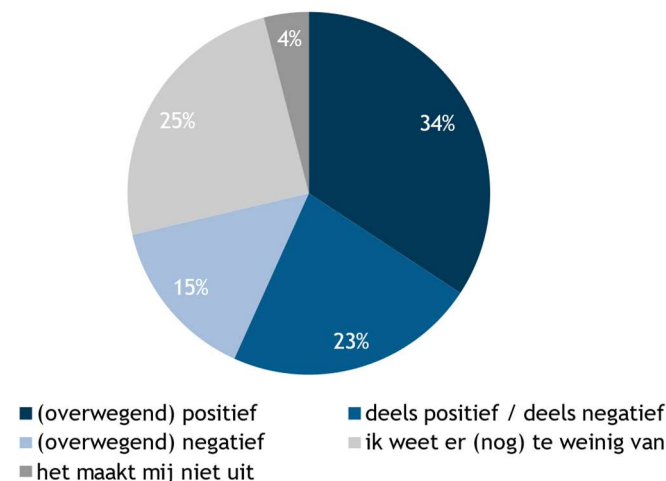
Inwoners tot 40 jaar en hoogopgeleiden vaker positief over plannen

Hoe Amersfoorters denken over de plannen voor een aardgasvrije stad verschilt naar leeftijd en opleidingsniveau. Jongere inwoners tot 40 jaar zijn vaker (overwegend) positief over de plannen dan oudere inwoners. Zo is meer dan 40% van de inwoners tot 40 jaar (overwegend) positief, terwijl dit vanaf 65 jaar minder dan een kwart is. Ook zijn hoger opgeleiden vaker (overwegend) positief dan lager opgeleiden. We zien geen verschil tussen inwoners die een eigen woning bezitten of huren van een corporatie.

Inwoners minder positief in Schothorst-Zuid en Nieuwland

De mening over de plannen voor een aardgasvrij Amersfoort verschilt per wijk. In Schothorst-Zuid en Nieuwland zijn minder inwoners positief over deze plannen. Dit zijn de wijken waarmee al stappen zijn (of binnenkort

Figuur 1: Hoe kijken inwoners aan tegen de plannen voor een aardgasvrij Amersfoort in 2050?

Bron: O&S Amersfoort

worden) gezet naar een aardgasvrije wijk. In Schothorst-Zuid is de gemeente daar al sinds 2018 mee bezig, terwijl Nieuwland in 2022 start.¹

In het Bergkwartier, Vathorst-Centrum en Vathorst-De Laak zijn inwoners juist vaker positief over de plannen. Mogelijk zijn inwoners in Vathorst positiever, omdat hun nieuwbouwwoningen al aardgasvrij zijn of minder aangepast hoeven te worden dan oudere woningen. Voor inwoners van het Bergkwartier zijn de kosten mogelijk een minder groot bezwaar.

Positief over 'iets' doen voor milieu...

We vroegen inwoners waarom zij positief of negatief staan tegenover de plannen voor een aardgasvrij Amersfoort in 2050. Amersfoorters die

(overwegend) positief zijn, vinden het een goede doelstelling en benadrukken het belang voor het milieu en de toekomstige generaties. Ook mensen die deels positief, deels negatief zijn, of (overwegend) negatief, vinden vaak wel dat er ‘iets’ moet gebeuren voor het milieu, maar vinden aardgasvrij niet (altijd) de oplossing. Enkele mensen vinden geen enkele milieuaanpak nodig.

... maar twijfels over kosten, haalbaarheid en alternatieven

Bij alle inwoners (zowel positief als negatief) zijn (grote) twijfels over de haalbaarheid en kosten. De meeste opmerkingen gaan over wie de hoge kosten gaat betalen. Veel mensen denken dat deze kosten direct of indirect voor rekening van de inwoners komen. En regelmatig wordt genoemd dat dit voor henzelf niet betaalbaar is, en zeker niet voor mensen met een lager inkomen. Daarnaast hebben veel mensen twijfels over hoe oude huizen aardgasvrij kunnen worden gemaakt. Hetzelfde geldt voor huurhuizen of flats/appartementencomplexen. Aardgasvrije nieuwbouwwoningen zien mensen meestal wel zitten.

Daarnaast zijn inwoners, vooral degenen die deels of overwegend negatief zijn over de plannen, kritisch over de alternatieven voor aardgas. Zo hebben ze twijfels over of alternatieven beter zijn voor het milieu. Ze vinden dat aardgas een relatief schone fossiele brandstof is en noemen dat bijvoorbeeld Duitsland daarom juist overstapt op aardgas. Deze inwoners zijn vaak kritisch als aardgas zou worden vervangen door bijvoorbeeld biomassa, stadsverwarming of warmtepompen. Waterstof wordt vaker als oplossing genoemd, bijvoorbeeld het bestaande gasnet ombouwen tot waterstofnet. Verder maken mensen zich zorgen over de (over)belasting en afhankelijkheid van het elektriciteitsnet. Ook benoemen diverse mensen niet (alleen) aardgasvrij, maar kijken naar de totale CO₂-uitstoot en andere verduurzamingsmaatregelen zoals isolatie en zonnepanelen. Diverse inwoners pleiten voor (meer) zonnepanelen op daken en zijn kritisch over velden vol zonnepanelen (zoals bij het ziekenhuis).

Plannen gemeente onbekend

De meeste mensen zijn niet op de hoogte van de plannen van de gemeente voor een aardgasvrij Amersfoort in 2050. Inwoners zeggen behoefte te hebben aan een duidelijke aanpak, planning en advies. Ook gaan veel opmerkingen over de behoefte / noodzaak aan financiële ondersteuning / subsidie vanuit de gemeente.

Diverse andere opmerkingen

Naast bovenstaande onderwerpen worden nog enkele onderwerpen regelmatig genoemd. Zo vindt een deel 2050 nog erg lang duren, en zegt bijvoorbeeld: “Hoe eerder, hoe beter”. Tegelijkertijd vinden enkele inwoners dat 2050 te snel en te ambitieus is. Verder vinden diverse mensen dat er eerst aandacht moet zijn voor grote vervuilers (en noemen bijvoorbeeld bedrijven of landen als China). En zeggen sommigen dat dit aanpakken in Amersfoort / Nederland weinig verschil maakt in Europa en de wereld. Daarnaast maken enkele mensen opmerkingen over de politiek, bijvoorbeeld dat ze het symboolpolitiek vinden. Tot slot zeggen diverse mensen dat ze liever koken op gas dan elektrisch.

Opmerkingen die illustreren hoe inwoners denken over de plannen voor een aardgasvrij Amersfoort in 2050

“Alle positieve bijdragen aan het milieu zijn welkom zolang er een betaalbaar en haalbaar alternatief wordt geboden.”

“Het is mij volstrekt onduidelijk wat die plannen zijn, wat ze voor effect zullen hebben en hoe en door wie de kosten worden gedragen.”

“Zou zelf ook graag van gas af willen, maar heb niet de financiële middelen.”

“Mooi doel om naar toe te werken, maar pak liever eerst de tussenweg. Verbeter isolatie, meer zonnepanelen, geen gasfornuizen meer, want als dat niet is gedaan, is het zinloos om van het gas af te gaan. En verwijder niet de gasleidingen, maar gebruik ze voor waterstofgas, eventueel als alternatief voor aardgas. Ook verplichte aansluitingen op het warmtenet ben ik op tegen. Daar wordt echt teveel op verdiend en laat de eindgebruiker zonder keus.”

“Amersfoort cq Nederland maakt het verschil niet. Er is EU/wereld beleid nodig. Ook is de vraag wie dit allemaal gaat betalen. Velen zullen dit niet kunnen.”

“De alternatieve oplossingen zijn naar mijn mening nog niet goed genoeg.”

“Goed idee / goede visie. Uitvoer is mij nog onduidelijk. [...] We horen graag van de gemeente hierover (coördinatie, ondersteuning, financiering etc).”

“Verwijderen van gas moet geen doel op zich zijn, moet daadwerkelijk bijdragen aan reductie CO₂ uitstoot. Wat is het alternatief? Biomassacentrale lijkt me onzalig plan.”

(vervolg)

“Ik vind dit positief en belangrijk, maar ben wel benieuwd of er een goede oplossing komt voor onze (oude) wijk, waar warmtepompen eigenlijk geen optie zijn. Het zou heel fijn zijn als de gemeente plannen zou communiceren, zodat we hierop kunnen anticiperen.”

“Wie gaat dat betalen?”

“Aardgas is helemaal niet zo vervuילend. Duitsland gaat er zelfs op overstappen. Biomassa wordt verkregen door houtverbranding en dat is pas vervuילend!”

“Goed streven, maar vraag mij af in hoeverre dit financieel haalbaar is. Buurtbewoners zullen dit niet geheel zelf kunnen financieren en de gemeente zal daardoor moeten bijspringen. Ook vraag ik mij af of we niet ambitieuzer moeten zijn. 2050 is nog bijna 30 jaar weg terwijl het probleem al lang speelt.”

“Überhaupt de gedachte dat we met deze actie(s) zo een grote impact denken te hebben op een globaal probleem vind ik simplistisch. Met het aanpakken van de uitstoot bij de echte vervuilers zoals de industrie (India/China etc) en ook luchtvaart/scheepvaart zullen we beter en sneller de doelstelling gaan halen. [...] Oftewel, ik vind dit een te kort door de bocht gedachte waardoor de "burger" onnodig de rekening krijgt voor een "probleem" dat veroorzaakt is/wordt door de diverse industrie en ook de landen die het niet zo nauw nemen qua milieu.”

Isolatie is meest genomen verduurzamingsmaatregel

Er zijn verschillende mogelijkheden om een woning aardgasvrij en/of duurzamer te maken. Aan inwoners is gevraagd welke maatregelen al zijn getroffen in hun woning, of welke plannen zij (of hun verhuurder) hebben. De meest genomen verduurzamingsmaatregel is isolatie: 62% heeft al isolatie van dak, vloer, gevel en/of ramen. Nog eens 9% heeft plannen voor isolatie. Daarnaast heeft bijna 40% van de inwoners een elektrische kookplaat en ruim 10% heeft hier plannen voor. Dezelfde percentages gelden voor zonnepanelen.

Andere maatregelen worden veel minder genomen. Zo heeft circa 5% van de inwoners een warmtepomp, warmtenet en/of zonneboiler. Van deze drie maatregelen zeggen de meeste inwoners dat ze hiervoor (nog) geen plannen hebben, dit niet willen, of het nog niet weten. (In de bijlage 'Vragenlijst met scores' staan alle percentages.)

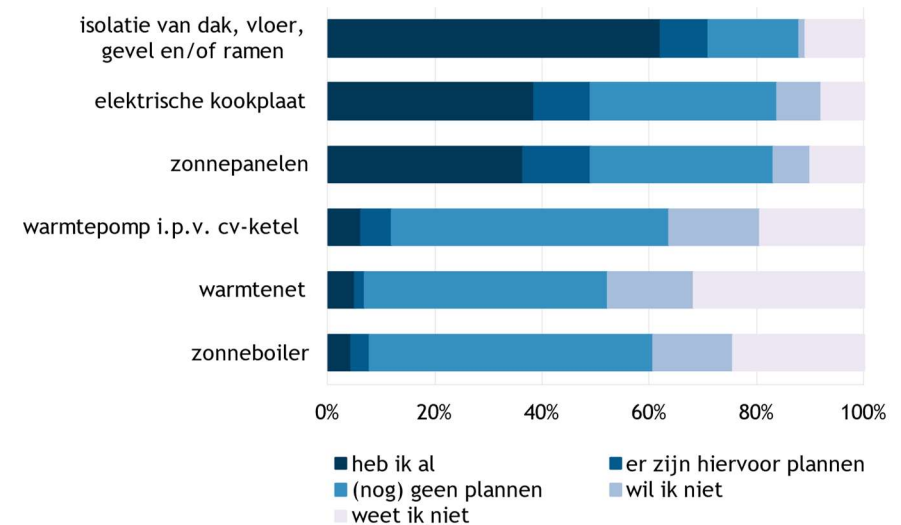
Minder vaak isolatie of elektrische kookplaat in huurwoning

Inwoners met een huurwoning zijn voor de maatregelen afhankelijk van hun verhuurder. We zien dat verhuurders sommige maatregelen minder vaak nemen dan eigen woningbezitters. Zo hebben inwoners met een huurwoning minder vaak isolatie of een elektrische kookplaat dan inwoners die een eigen woning bezitten. Bij de andere maatregelen zien we nauwelijks verschil tussen huur en koop. Zo hebben inwoners met een huurwoning van de corporatie even vaak zonnepanelen als inwoners met een koopwoning. (Bij inwoners met een particuliere huurwoning ligt dit wel lager.)

Meeste verduurzamingsmaatregelen in nieuwere woonwijken

In nieuwere woonwijken zijn vaker maatregelen getroffen om woningen aardgasvrij en/of duurzamer te maken. Hier zijn sommige maatregelen waarschijnlijk al genomen bij de bouw van de wijk. Bovendien kennen de nieuwere wijken een hoger eigen woningbezit. Vathorst-Hooglanderveen loopt voorop qua verduurzamingsmaatregelen, en wordt bij de meeste maatregelen gevolgd door Nieuwland. In de oude Stadskern zijn in de minste woningen maatregelen getroffen.

Figuur 2: Welke maatregelen treffen inwoners om hun woning aardgasvrij en/of duurzamer te maken?

Bron: O&S Amersfoort

Bij de warmtepomp en het warmtenet zien we een iets ander beeld. Ook deze maatregelen zijn verreweg het meest genomen in Vathorst. Maar daarnaast hebben ook in wijken zoals Schuilenburg, de Koppel, Liendert en Soesterkwartier wat meer woningen een warmtepomp, of zijn aangesloten op een warmtenet, dan in andere wijken.

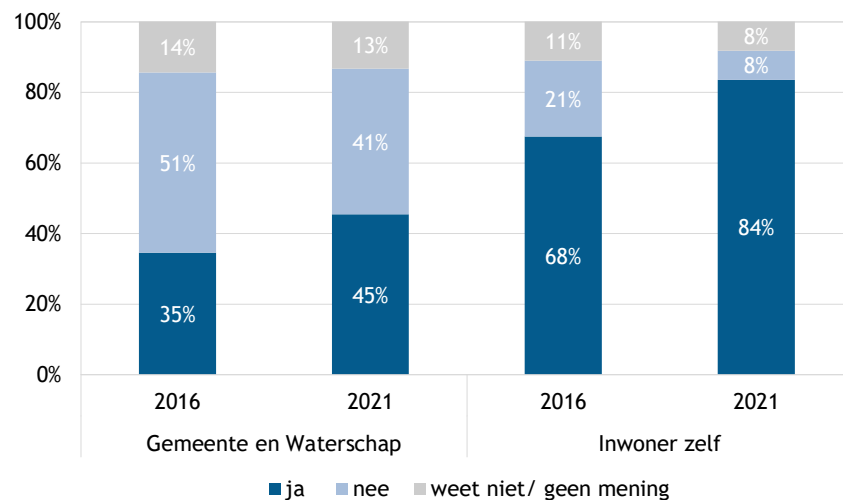
2.2 Klimaatadaptatie

Meer inwoners weten van klimaatadaptatieve maatregelen dan in 2016

De gemeente en waterschap nemen maatregelen om de stad beter bestand te maken tegen klimaatverandering. Voorbeelden hiervan zijn veilige dijken, minder verharding, meer groen en grotere rioolcapaciteit. 45% van de Amersfoorters wist dat de gemeente en waterschap klimaatadaptatieve maatregelen nemen. Dit is hoger dan in 2016. Toen was 35% hiervan op de hoogte.

Naast gemeente en waterschap kunnen inwoners ook zelf maatregelen nemen om de stad beter bestand te maken tegen klimaatverandering.

Figuur 4: Percentage inwoners dat weet dat gemeente en waterschap maatregelen nemen, en inwoners zelf ook kunnen nemen, voor klimaatbestendigheid

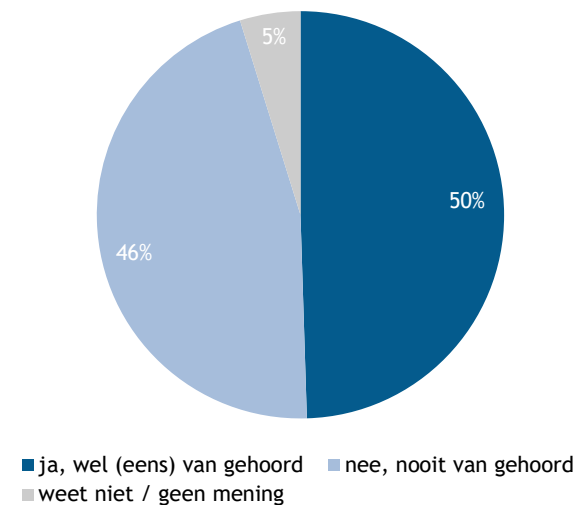
Bron: O&S Amersfoort

Bijvoorbeeld door het groener maken van tuinoppervlak of het plaatsen van een regenton. Veel Amersfoorters (84%) zijn hiervan op de hoogte. Deze bekendheid is gestegen sinds 2016. Toen wist 68% dat ze zelf klimaatadaptatieve maatregelen kunnen nemen.

2.3 Het Groene Huis

In april 2016 is op landgoed Schothorst Het Groene Huis geopend; de nieuwe huisvesting van het Centrum voor Natuur en Milieueducatie (CNME) en andere groene organisaties. Hier vinden bezoekers informatie en activiteiten over natuur en duurzaamheid in Amersfoort. Het is de thuisbasis van allerlei groene verenigingen en een werk- en ontmoetingsplek voor mensen die iets willen of doen met groen.

Figuur 3: Bekendheid van Het Groene Huis

Bron: O&S Amersfoort

Bekendheid Groene Huis gelijk gebleven sinds opening in 2016

In 2016, twee maanden na opening, had bijna de helft (49%) van de Amersfoorters wel eens van Het Groene Huis gehoord. Ruim vier jaar later is de bekendheid gelijk gebleven. In najaar 2021 heeft 50% ervan gehoord. Tijdens de coronacrisis was Het Groene Huis grotendeels gesloten. Het Groene Huis is heel terughoudend geweest met de communicatie van de activiteiten die tijdens de crisis buiten werden georganiseerd (vanwege besmettingsgevaar).

De bekendheid van Het Groene Huis verschilt naar leeftijd. Jongere inwoners (van 18 tot circa 35 jaar) kennen Het Groene Huis veel minder vaak dan oudere leeftijdsgroepen. Daarnaast is de bekendheid iets hoger onder hoger opgeleiden dan onder lager opgeleiden.

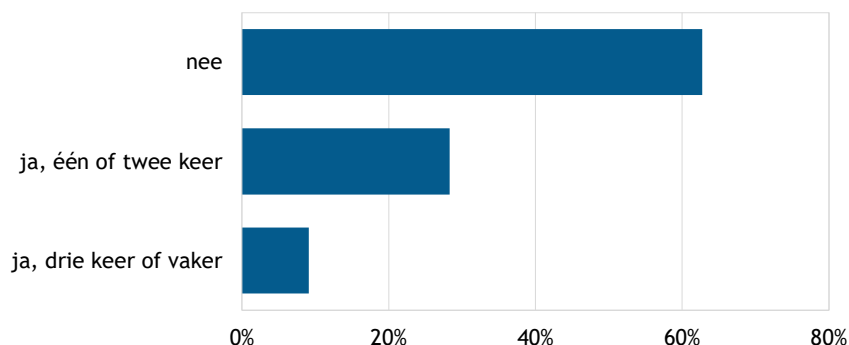
Minderheid Amersfoorters bezoekt Het Groene Huis

Aan de Amersfoorters die Het Groene Huis kennen, hebben we ook gevraagd naar bezoek. Kwamen zij in de afgelopen vier jaar weleens in Het Groene Huis of hebben ze meegedaan aan één van de activiteiten (binnen of buiten)? Van de inwoners die Het Groene Huis kennen, heeft

28% dit één of twee keer gedaan in de afgelopen vier jaar; 9% deed dit drie keer of vaker.

We zien dat het bezoek iets hoger is onder inwoners tussen de circa 35 en 45 jaar. Mogelijk zijn dit ouder(s) met (jonge) kinderen die weleens in Het Groene Huis kwamen of hebben meegedaan aan één van de activiteiten. Daarnaast zien we dat het bezoek ook hoger is onder hoger opgeleiden dan onder lager opgeleiden.

Figuur 5: Bezoek aan Het Groene Huis¹

¹ Deze vraag is alleen gesteld aan inwoners die Het Groene Huis kennen.

Bron: O&S Amersfoort

Noten

---

¹ Gemeente Amersfoort (september 2021). *Transitievisie Warmte*.

Bijlage: Vragenlijst met scores

Het percentage tussen haakjes achter de vraag toont het aandeel respondenten dat de vraag heeft beantwoord. Het percentage tussen haakjes achter de antwoordcategorieën toont de score uit 2016. Als de score in 2021 statistisch significant verschilt van die in 2016, dan is dit weergegeven met *. Als een antwoordcategorie in 2016 niet bestond, dan is dit weergegeven met (-).

De percentages tellen niet altijd op tot 100% vanwege afrondingen.

MILIEU & DUURZAAMHEID

Nederland gaat van het aardgas af om in 2050 geen CO2 meer uit te stoten. Het moet helpen om verdere opwarming van de aarde te beperken.

D1 Hoe kijkt u aan tegen de plannen voor een aardgasvrij Amersfoort in 2050? (95%)

2021 2016

34%	(-)	(vooral) positief
23%	(-)	deels positief / deels negatief
15%	(-)	(vooral) negatief
25%	(-)	ik weet er (nog) te weinig van
4%	(-)	het maakt mij niet uit

D2 Als u wilt, kunt u uw antwoord toelichten

D3 Om uw woning aardgasvrij en / of duurzamer te maken zijn er verschillende mogelijkheden. Welke maatregelen zijn er nu al in uw woning getroffen of waarvoor heeft u zelf (of uw verhuurder) plannen? (87-93%)

Maatregel	heb ik al		er zijn hiervoor plannen		(nog) geen plannen		wil ik niet		weet ik niet	
	2021	2016	2021	2016	2021	2016	2021	2016	2021	2016
A zonnepanelen	36%	(-)	13%	(-)	34%	(-)	7%	(-)	10%	(-)
B zonneboiler	5%	(-)	3%	(-)	53%	(-)	15%	(-)	24%	(-)
C elektrische kookplaat	39%	(-)	11%	(-)	35%	(-)	8%	(-)	8%	(-)
D warmtepomp i.p.v. cv-ketel	6%	(-)	6%	(-)	52%	(-)	17%	(-)	19%	(-)
E warmtenet	5%	(-)	2%	(-)	45%	(-)	16%	(-)	32%	(-)
F isolatie van dak, vloer, gevel en/of ramen	62%	(-)	9%	(-)	17%	(-)	1%	(-)	11%	(-)

De gemeente en waterschap nemen maatregelen om de stad beter bestand te maken tegen klimaatverandering. Voorbeelden hiervan zijn veilige dijken, minder verharding, meer groen en grotere rioolcapaciteit.

D4 Wist u dat de gemeente en waterschap maatregelen nemen om de stad beter bestand te maken tegen klimaatverandering? (95%)

2021 2016

45%* (35%) ja

41%* (51%) nee

13% (14%) weet niet / geen mening

D5 Wist u dat u ook zelf maatregelen kunt nemen om de stad beter bestand te maken tegen klimaatverandering? (94%)

Bijvoorbeeld het groener maken van uw tuinooppervlak of het plaatsen van een regenton.

2021 2016

84%* (68%) ja

8%* (21%) nee

8%* (11%) weet niet / geen mening

In april 2016 is op landgoed Schothorst Het Groene Huis geopend, de nieuwe huisvesting van het Centrum voor Natuur en Milieueducatie (CNME) en andere groene organisaties. Hier vindt u informatie en activiteiten over natuur en duurzaamheid in Amersfoort, het is de thuisbasis van allerlei groene verenigingen en een werk- en ontmoetingsplek voor mensen die iets willen of doen met groen.

D6 Kent u Het Groene Huis (de nieuwe huisvesting van o.a. het CNME)? (95%)

2021 2016

46% (47%) nee, nooit van gehoord

→ *ga naar volgende vragenblok*

50% (49%) ja, wel (eens) van gehoord

5% (4%) weet niet / geen mening

→ *ga naar volgende vragenblok*

D7 Komt of kwam u in de afgelopen vier jaar weleens in Het Groene Huis of heeft u meegedaan aan één van de activiteiten (binnen of buiten)? (50%)

2021 2016

63% (-) nee

28% (-) ja, één of twee keer

9% (-) ja, drie keer of vaker

Onderzoek en statistiek
Gemeente Amersfoort

Dorien de Bruijn, Marlies Visser

Februari 2022